

Sikkerhedsdatablad

Revision: 20-12-2011
Erstatter: 25-01-2011
Version: 01.01

PUNKT 1: Identifikation af stoffet/blandingen og af selskabet/virksomheden

1.1. Produktidentifikator

Handelsnavn: Kema KS-199 Startspray
Varenummer: 19655
PR-nummer: 551604

1.2. Relevante identificerede anvendelser for stoffet eller blandingen samt anvendelser, der frarådes

Anbefalede anvendelser: Startspray
Branche: Industri generelt.

1.3. Nærmere oplysninger om leverandøren af sikkerhedsdatabladet

Leverandør: ITW Spraytec Nordic
Priorsvej 36
8600 Silkeborg
Tlf.: (+45) 86 82 64 44
Fax: (+45) 86 82 64 64
E-mail: info@itw-scan.com
Kontaktperson: Marlene Hesselberg

1.4. Nødtelefon

Giftlinien: 82121212

PUNKT 2: Fareidentifikation

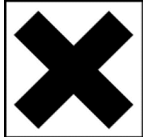
2.1. Klassificering af stoffet eller blandingen

DPD-klassificering:

Se punkt 16 for ordlyd af R- og H-sætninger.

Væsentligste skadevirkninger: Yderst brandfarligt. Farlig ved indtagelse. Skadelig for organismer, der lever i vand, kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet. Kan danne eksplosive peroxider. Gentagen udsættelse kan give tør eller revnet hud. Dampene kan give sløvhed og svimmelhed. Produktet kan ved vedvarende brug afgive dampe, der kan danne brandfarlige blandinger med luften. Disse er tungere end luft og kan derfor akkumulere i lavtliggende områder. Langvarig eller gentagen indånding af dampe kan give skader på centralnervesystemet. Affedter huden. Lang tids påvirkning kan give irritation og evt. betændelse.

2.2. Mærkningselementer

Sundhedsskadelig

Indeholder:	Ether
Fareangivelse:	Sundhedsskadelig
R-sætninger:	Yderst brandfarligt. Farlig ved indtagelse. Skadelig for organismer, der lever i vand, kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet. Kan danne eksplosive peroxider. Gentagen udsættelse kan give tør eller revnet hud. Dampe kan give sløvhed og svimmelhed.
S-sætninger:	Holdes væk fra antændelseskilder - Rygning forbudt. Undgå indånding af dampe/aerosoltåger. Må ikke tømmes i kloak afløb, aflever dette materiale og dets beholder til et indsamlingssted for farligt affald og problemaffald. Ved indtagelse, kontakt omgående læge og vis denne beholder eller etiket. Må kun bruges på steder med god ventilation.
Anden mærkning:	Beholder under tryk. Skal beskyttes mod sollys og må ikke udsættes for temperaturer på over 50°C. Må ikke punkteres eller brændes. Heller ikke når den er tømt. Udtømning må ikke finde sted imod åben ild eller glødende legemer. Holdes væk fra antændelseskilder - Rygning forbudt. Opbevares utilgængeligt for børn.
Kode-nummer:	3-1(1993)Produktet indeholder lavtkogende væsker. Anvendes der åndedrætsværn skal dette være lufforsynet.

2.3. Andre farer

Vurdering for PBT og vPvB er ikke foretaget.

PUNKT 3: Sammensætning af/oplysning om indholdsstoffer

3.2. Blandinger

Registrerings-nummer	CAS/EF-nummer	Stof	DSD-klassificering/ CLP-klassificering	w/w%	Note
.	60-29-7	ether	Fx;R12 R19 Xn;R22 R66 R67	25-50	1,12
.	200-467-2	.	Flam. Liq. 1;H224 Acute Tox. 4 * ;H302 STOT SE 3;H336	.	.
.	74-98-6	Propan	Fx;R12	12,5-20	.
.	200-827-9	.	Flam. Gas 1;H220 Press. Gas;Note U	.	.
.	75-28-5	Isobutan (indeholdende < 0,1 %	Fx;R12	10-12,5	.
.	200-857-2	butadien (203-450-8))	Flam. Gas 1;H220 Press. Gas;Note U	.	.
01-211945928	109-66-0	Pentan	Fx;R12 Xn;R65 R66 R67 N;R51/53	10-12,5	1,3,12
6-30-0000-	203-692-4	.	Flam. Liq. 2;H225 Asp. Tox. 1;H304 STOT SE 3 ;H336 Aquatic Chronic 2;H411	.	.
.	106-97-8	Butan (indeholdende < 0,1 %	Fx;R12	10-12,5	.
.	203-448-7	butadien (203-450-8))	Flam. Gas 1;H220 Press. Gas;Note U	.	.

1) Stoffet er optaget på Arbejdstilsynets liste over organiske opløsningsmidler. 3) R65 bortfalder p.g.a. anvendelse som aerosoler. 12) Stoffet er optaget på EU's grænseværdiliste for erhvervsmæssig eksponering

Se punkt 16 for ordlyd af R- og H-sætninger.

PUNKT 4: Førstehjælpsforanstaltninger

4.1. Beskrivelse af førstehjælpsforanstaltninger

Indånding:	Søg frisk luft. Søg læge ved vedvarende ubehag. Skyl munden grundigt og drik meget vand. Fremkald ikke opkastning. Hvis opkastning
------------	---

Indtagelse:	indtræffer, holdes hovedet så lavt, at der ikke kommer maveindhold i lungerne. Søg læge.
Hud:	Vask huden med vand og sæbe. Anvend evt. hudcreme.
Øjne:	Skyl straks med vand (helst fra øjenskyller) i mindst 5 min. Spil øjet godt op. Fjern eventuelle kontaktlinser. Søg læge ved fortsat irritation.
Forbrænding:	Skyl med vand, indtil smerterne ophører. Fjern tøj, som ikke er fastbrændt - søg læge/sygehus; fortsæt om muligt skylningen til lægen overtager behandlingen.
Øvrige oplysninger:	Ved henvendelse til læge medbringes sikkerhedsdatablad eller etiket.

4.2. Vigtigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Farlig ved indtagelse. Produktet afgiver dampe fra organiske opløsningsmidler, der kan give sløvhed og svimmelhed. I høje koncentrationer kan dampene give hovedpine og beruselse. Indånding af sprøjtetåger kan fremkalde kemisk lungebetændelse. Langvarig eller gentagen indånding af dampe kan give skader på centralnervesystemet. Affedter huden. Lang tids påvirkning kan give irritation og evt. betændelse.

4.3. Angivelse af om øjeblikkelig lægehjælp og særlig behandling er nødvendig

Hvis produktet kommer i lungerne, for eksempel ved indtagelse eller opkastning, søges straks læge.

PUNKT 5: Brandbekæmpelse

5.1. Slukningsmidler

Egnede slukningsmidler Sluk med pulver, skum, kulsyre eller vandtåge. Brug vand eller vandtåge til nedkøling af ikke antændt lager.

Uegnede slukningsmidler Brug ikke vandstråle, da det kan sprede branden.

5.2. Særlige farer i forbindelse med stoffet eller blandingen

PAS PÅ! Aerosoldåser kan eksplodere. Kan udvikle sundhedsfarlige røggasser med kulilte ved brand.

5.3. Anvisninger for brandmandskab

Hvis det kan gøres uden fare, fjernes beholdere fra det brandtruede område. Undgå indånding af dampe og røggasser - søg frisk luft. Anvend luftforsynet åndedrætsværn og handsker, der er bestandige over for kemikalier.

PUNKT 6: Forholdsregler over for udslip ved uheld

6.1. Personlige sikkerhedsforanstaltninger, personlige værnemidler og nødprocedurer

For ikke-indsatspersonel: Træf foranstaltninger mod statisk elektricitet. Benyt gnistfrit værktøj og eksplosionssikret udstyr. Sørg for god udluftning. Rygning og brug af åben ild forbudt.

For indsatspersonel: Træf foranstaltninger mod statisk elektricitet. Benyt gnistfrit værktøj og eksplosionssikret udstyr. Sørg for god udluftning. Rygning og brug af åben ild forbudt. Ved utilstrækkelig ventilation anvendes åndedrætsværn. Beskyttelsesdragt svarende til EN 368, type3 anbefales.

6.2. Miljøbeskyttelsesforanstaltninger

Undgå unødigt udslip til omgivelserne. Kontakt myndighederne i forbindelse med forurening af jord og vandmiljø samt ved udslip til kloak.

6.3. Metoder og udstyr til inddæmning og oprensning

Stænk og sprøjt tørres op med en klud. Spild inddæmmes og opsamles med sand eller andet absorberende ikke brandbart materiale og overføres til egnede affaldsbeholdere.

6.4. Henvisning til andre punkter

Se punkt 13 for bortskaffelse. Se punkt 8 for værnemiddeltype.

PUNKT 7: Håndtering og opbevaring

7.1. Forholdsregler for sikker håndtering

Se punkt 8 for information om personlige værnemidler. Indeholder organiske opløsningsmidler. Rygning og brug af åben ild forbudt. Træf foranstaltninger imod statisk elektricitet. Benyt gnistfrit værktøj og eksplosionssikret udstyr.

7.2. Betingelser for sikker opbevaring, herunder eventuel uforenelighed

Beholder under tryk. Skal beskyttes mod sollys og må ikke udsættes for temperaturer over 50°C. Opbevaring temperaturen bør ligge mellem 5 og 40°C. Holdbarheden for aerosolen er mindst 5 år fra produktionsdatoen, hvis der er tilstrækkelig drivgas tilbage i dåsen til at påføre indholdet på tilfredsstillende vis.

Oplagring skal ske i overensstemmelse med de lokale brandmyndigheders krav.

7.3. Særlige anvendelser

Ingen.

PUNKT 8: Eksponeringskontrol/personlige værnemidler

8.1. Kontrolparametre

Grænseværdier:

Indholdsstof	Grænseværdi	Anmærkninger
Butan (indeholdende < 0,1 % butadien (203-450-8))	500 ppm 1200 mg/m ³	-
Pentan	500 ppm 1500 mg/m ³	E
ether	100 ppm 303 mg/m ³	E
Propan	1000 ppm 1800 mg/m ³	-

Retsgrundlag: Bekendtgørelse nr 507 af 17/05/2011 om grænseværdier for stoffer og materialer.

Anmærkninger: E: Betyder at stoffet har en EF-grænseværdi

Målemetoder: Overholdelse af de angivne grænseværdier kan kontrolleres ved arbejds-hygieniske målinger.

8.2. Eksponeringskontrol

Egnede foranstaltninger til eksponeringskontrol:

Arbejdsforholdene skal være sådan indrettet, så den hygiejniske grænseværdi ikke overskrides, f.eks. ved tilstrækkelig ventilation eller mekanisk udsugning. Bær egnet åndedrætsværn, hvis der arbejdes i meget små tillukkede omgivelser og/eller hvis den lokale udsugning/punktudsugning er utilstrækkelig.

Personlige værnemidler, beskyttelse af øjne/ansigt: Brug beskyttelsesbriller ved risiko for stænk i øjnene.

Personlige værnemidler, beskyttelse af hud: Brug beskyttelseshandsker af nitrilgummi. Der anvendes normalt arbejdstøj.

Personlige værnemidler, åndedrætsværn: Produktet indeholder lavtkogende væsker, der adsorberes dårligt på kulfiltre. Anvend derfor friskluftforsynet åndedrætsværn. I de fleste tilfælde vil en maske med en filterindsats, der er beregnet til kulbrinteopløsningsmidler være tilstrækkeligt, da produktet normalt kun anvendes meget kort tid af gangen.

Foranstaltninger til begrænsning af eksponering af miljøet: Det skal sikres at lokale regler for udledning overholdes.

PUNKT 9: Fysisk-kemiske egenskaber

9.1. Oplysninger om grundlæggende fysiske og kemiske egenskaber

Tilstandsform:	Aerosol Gas
Farve:	Farveløs
Lugt:	Opløsningsmiddel
Lugttærskel:	Ingen data
pH (brugsopløsning):	Ingen data
pH (koncentrat):	Ingen data
Smeltepunkt/frysepunkt:	Ingen data
Begyndelseskogepunkt og kogepunktsinterval:	Ingen data
Flammepunkt:	< 0 °C
Fordampningshastighed:	Ingen data
Antændelighed (fast stof, luftart):	Antændelsestemperatur: 170 °C
Øvre/nedre antændelsesgrænser:	Ingen data
Øvre/nedre eksplosionsgrænser:	1,4-36,0 vol%
Damptryk:	3500hPa (2625 mm Hg) @20 °C
Dampmassefylde:	Ingen data
Relativ massefylde:	0,633g/cm ³

Opløselighed:	Opløselighed i vand: Ikke blandbar
Fordelingskoefficient n-oktanol/vand:	Ingen data
Selvantændelsestemperatur:	Ikke selvantændeligt
Dekomponeringstemperatur:	Ingen data
Viskositet:	Ingen data
Eksplorative egenskaber:	Kan danne eksplosive peroxider.
Oxiderende egenskaber:	Ingen data

9.2. Andre oplysninger

Indhold af organiske opløsningsmidler (%): 99,6
VOC (flygtige organiske forbindelser): 630,4 g/l

PUNKT 10: Stabilitet og reaktivitet

10.1. Reaktivitet

Produktet kan antændes ved kontakt med f.eks. varme eller en gnist.
Reagerer med følgende: Oxidationsmidler.

10.2. Kemisk stabilitet

Produktet er stabilt ved anvendelse efter leverandørens anvisninger.

10.3. Risiko for farlige reaktioner

Dampe fra produktet er tungere end luft og kan spredes langs gulvet. Dampene kan danne eksplosive blandinger med luft.

10.4. Forhold, der skal undgås

Undgå opvarmning og kontakt med antændelseskilder.

10.5. Materialer, der skal undgås

Undgå kontakt med følgende: Stærke oxidationsmidler/

10.6. Farlige nedbrydningsprodukter

Ved brand eller kraftig opvarmning spaltes produktet og følgende farlige luftarter kan dannes:
Kulmonoxid.

PUNKT 11: Toksikologiske oplysninger

11.1. Oplysninger om toksikologiske virkninger

Akut toksicitet - oral:	Farlig ved indtagelse. 60-29-7: Rotte: LD50 = 855-23562 mg/kg 109-66-0: Rotte: LD50 = >2000 mg/kg (OECD 401)
Akut toksicitet - dermal:	Kriterierne for klassificering kan på grundlag af de foreliggende data ikke anses for at være opfyldt. 60-29-7: Kanin: LD50 = >20000 mg/kg 109-66-0: Rotte: LD50 = >2500 mg/kg
Akut toksicitet - indånding:	Høje koncentrationer af dampe irriterer luftveje. Kan medføre hovedpine, svimmelhed og virke bedøvende. 109-66-0: Rotte, Damp, 4h: LC50 = >5 mg/l (OECD 403) 106-97-8: Rotte, 4h: LC50 = 658 mg/m ³
Hudætsning/-irritation:	Affedter huden. Lang tids påvirkning kan give irritation og evt. betændelse. 109-66-0: Irriterende (OECD 404)
Alvorlig øjenskade/øjenirritation:	Kan fremkalde irritation af øjet. Produktet er ikke klassificeringspligtigt. Testdata foreligger ikke.
Sensibilisering:	Produktet er ikke klassificeringspligtigt. Testdata foreligger ikke for det færdige produkt. 109-66-0: Ikke sensibiliserende (OECD 406)
Mutagenicitet:	Testdata foreligger ikke. Produktet er ikke klassificeringspligtigt.
Kræftfremkaldende egenskaber:	Produktet er ikke klassificeringspligtigt. Testdata foreligger ikke.

Reproduktionstoksicitet:	Produktet er ikke klassificeringspligtigt. Testdata foreligger ikke.
Toksicitet ved en enkelt eksponering:	Produktet afgiver dampe fra organiske opløsningsmidler, der kan give sløvhed og svimmelhed. I høje koncentrationer kan dampene give hovedpine og beruselse. 109-66-0: Irriterer ikke åndedrætsorganerne.
Toksicitet ved gentagen eller langvarig eksponering:	Langvarig eller gentagen indånding af dampe kan give skader på centralnervesystemet.
Aspirationsfare:	Kan fremkalde kemisk lungebetændelse ved indtagelse eller opkastning.
Andre toksikologiske virkninger:	Ingen kendte.

PUNKT 12: Miljøoplysninger

12.1. Toksicitet

	Skadelig for organismer, der lever i vand; kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet.
Akut toksicitet:	60-29-7: Fisk: <i>Leuciscus idus</i> : 48tLC50 = 2840 mg/l Krebsdyr: <i>Daphnia magna</i> : 24hLC50 = 165 mg/l Alger: <i>Photobacterium phosphoreum</i> : 15mLC50 = 5600 mg/l 109-66-0: Fisk: <i>Oncorhynchus mykiss</i> : 96hLC50 = 4,26 mg/l Krebsdyr: <i>Daphnia magna</i> : 48hEC50 = 2,7 mg/l

12.2. Persistens og nedbrydelighed

Nedbrydeligheden ikke oplyst.
60-29-7: Ikke let bionedbrydelig. 109-66-0: Let bionedbrydelig.

12.3. Bioakkumuleringspotentiale

Data om bioakkumulering er ikke oplyst.
60-29-7: Fordelingskoefficient n-oktanol/vand: 0,8 74-98-6: Fordelingskoefficient n-oktanol/vand: 2,36 109-66-0: Fordelingskoefficient n-oktanol/vand: 3,39 106-97-8: Fordelingskoefficient n-oktanol/vand: 2,89

12.4. Mobilitet i jord

Stoffet er flygtigt og vil fordampe fra vand og jord i løbet af nogle sekunder.

12.5. Resultater af PBT- og vPvB-vurdering

Vurdering er ikke foretaget.

12.6. Andre negative virkninger

Ingen kendte.

PUNKT 13: Forhold vedrørende bortskaffelse

13.1. Metoder til affaldsbehandling

Undgå unødigt udslip til omgivelserne. Aerosoldåser må ikke lægges i dagrenovationen, heller ikke når de er tømte. De skal afleveres til den kommunale modtagestation for kemikalieaffald med nedenstående specifikationer. Aerosoldåser: Affaldsgruppe: Z7 EAK-kode: 16 05 04 Gasarter i trykbeholdere indeholdende farlige stoffer. Klude med organiske opløsningsmidler: Affaldsgruppe: H EAK-kode: 15 02 02 Absorptionsmidler, filtermaterialer, aftørningsklude og beskyttelsesdragter, der er forurenede med farlige stoffer.

PUNKT 14: Transportoplysninger

ADR/RID

14.1. UN-nummer	1950
14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	Aerosoler

14.3. Transportfareklasse(r)	2
14.4. Emballagegrupper	-
Farenummer	-
Tunnelrestriktionskode:	D
14.5. Miljøfarer	Produktet skal ikke mærkes som miljøfarligt (symbol: fisk og træ).
Supplerende oplysninger:	Andre transportformer end de nævnte er ikke relevante.

ADN

14.1. UN-nummer	1950
14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	Aerosols
14.3. Transportfareklasse(r)	2
14.4. Emballagegrupper	-
14.5. Miljøfarer	Produktet skal ikke mærkes som miljøfarligt (symbol: fisk og træ).
Miljøfare i tankskibe:	Ikke relevant.
Supplerende oplysninger:	-

IMDG

14.1. UN-nummer	1950
14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	Aerosols
14.3. Transportfareklasse(r)	2
14.4. Emballagegrupper	-
14.5. Miljøfarer	Produktet er ikke Marine Pollutant (MP).
IMDG Code segregation group:	-
Supplerende oplysninger:	-

ICAO/IATA

14.1. UN-nummer	-
14.2. UN-forsendelsesbetegnelse (UN proper shipping name)	-
14.3. Transportfareklasse(r)	-
14.4. Emballagegrupper	-

14.6. Særlige forsigtighedsregler for brugeren

Ingen.

14.7. Bulktransport i henhold til bilag II i MARPOL 73/78 og IBC-koden

Ikke relevant.

PUNKT 15: Oplysninger om regulering

Kommissionens direktiv 2008/47/EF af 8. april 2008 om ændring, med henblik på tilpasning til den tekniske udvikling, af Rådets direktiv 75/324/EØF om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om aerosoler

15.1. Særlige bestemmelser/særlig lovgivning for stoffet eller blandingen med hensyn til sikkerhed, sundhed og miljø

Særlige bestemmelser:

Unge under 18 år må ikke erhvervsmæssigt anvende eller udsættes for produktet. Unge over 15

år er dog undtaget denne regel, hvis produktet indgår som et nødvendigt led i en uddannelse.

15.2. Kemikaliesikkerhedsvurdering

Der er ikke udført kemikaliesikkerhedsvurdering.

PUNKT 16: Andre oplysninger

Der er foretaget ændringer i følgende punkter:

Der er foretaget generelle ændringer i hele sikkerhedsdatabladet.

R-sætninger:

R12 Yderst brandfarlig.
R19 Kan danne eksplosive peroxider.
R22 Farlig ved indtagelse.
R51/53 Giftig for organismer, der lever i vand, kan forårsage uønskede langtidsvirkninger i vandmiljøet.
R65 Farlig: Kan give lungeskade ved indtagelse.
R66 Gentagen udsættelse kan give tør eller revnet hud.
R67 Dampene kan give sløvhed og svimmelhed.

H-sætninger:

H220 Yderst brandfarlig gas.
H224 Yderst brandfarlig væske og damp.
H225 Meget brandfarlig væske og damp.
H302 Farlig ved indtagelse.
H304 Kan være livsfarligt, hvis det indtages og kommer i luftvejene.
H336 Kan forårsage sløvhed eller svimmelhed.
H411 Giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger.

Uddannelse:

Et grundigt kendskab til dette sikkerhedsdatablad bør være en forudsætning.

Øvrige oplysninger:

Brugerens arbejdsforhold er uden for vor kontrol. Oplysningerne bør opfattes som en beskrivelse af de sikkerhedskrav, der stilles til produktet. Oplysningerne er ingen garanti for produktets egenskaber. Det udfyldte sikkerhedsdatablad må kun gengives med tilladelse fra producenten. Opmærksomheden henledes på, at det er den enkelte arbejdsgivers pligt at udarbejde en brugsanvisning for stoffet/materialet der er dækkende for den konkrete anvendelse af stoffet/materialet på virksomheden. Desuden på baggrund af råvareleverandørernes datablade samt brancheforskrifter m.v.